

Joanna Duda

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

DECYZJE INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW POLSKICH Z SEKTORA MŚP

1. Wstęp

W latach 1996-2006 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 50,7%. W 2006 r. w Polsce zarejestrowanych było w systemie REGON 3636 mln przedsiębiorstw, natomiast aktywnych było niewiele ponad 46% tej liczby [*Przedsiębiorczość... 2007*, s. 31].

Jednak przychody i koszty MŚP nie odpowiadają udziałowi tego sektora w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. W 2005 r. przychody tego sektora wynosiły 60,8% przychodów ogółem. Przeciętny przychód wypracowany przez jedno przedsiębiorstwo należące do MŚP wynosił ponad 820 tys. zł. Na ten poziom duży wpływ miały relatywnie niskie przychody przedsiębiorstw mikro. Na jedno mikroprzedsiębiorstwo przypadało ok. 350 tys. zł. Jak podaje GUS, udział MŚP w przychodach i kosztach przedsiębiorstw ogółem w 2005 r. w stosunku do roku 2004 dość znacznie zmalał (w przychodach o 0,9 p.p., w kosztach o 1,2 p.p.) [*Działalność... 2007*].

W związku z tym, że małe i średnie przedsiębiorstwa w głównej mierze finansują działalność inwestycyjną kapitałem własnym (zyskiem zatrzymanym), wyżej przedstawione dane przekładają się bezpośrednio na poziom i strukturę inwestycji w tym sektorze. Pomimo że inwestycje są tym elementem działalności przedsiębiorstw, który decyduje o możliwości ich rozwoju, to nakłady inwestycyjne małych i średnich przedsiębiorstw spadły o 4%. W mikroprzedsiębiorstwach nakłady na inwestycje spadły o 0,5%, w firmach małych o 8,9%, a średnich o 3,3% [*Działalność... 2007*].

Dlatego też celem tego artykułu jest analiza struktury inwestycji oraz źródeł ich finansowania w polskim sektorze MŚP w latach 1999–2006 na podstawie badań empirycznych przeprowadzonych na zlecenie Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych oraz badań własnych autorki przeprowadzonych w małopolskich MŚP.

2. Inwestycje w małych i średnich przedsiębiorstwach

Od połowy 2003 r. tempo wzrostu gospodarczego w Polsce rośnie i utrzymuje się dobra koniunktura gospodarcza, co dla przedsiębiorstw oznacza zwiększenie możliwości rozwoju. Jednak rozwój ten wiąże się nie tylko z większą produkcją, większą sprzedażą czy większymi zyskami, ale także z koniecznością inwestycji. Tymczasem maleje liczba przedsiębiorstw podejmujących działania inwestycyjne. W 2004 r. nowe inwestycje rozpoczęło ponad 24% przedsiębiorców z analizowanego sektora, w 2006 r. już o prawie 5% mniej. Jednocześnie prawie połowa przedsiębiorców nie realizowała żadnych inwestycji, ani o charakterze rozwojowym, ani odtworzeniowym. Wyniki badań zamieszczono w tab. 1.

Tabela 1. Działania inwestycyjne w polskim sektorze MŚP w latach 2004-2006

Wyszczególnienie	Odsetek przedsiębiorstw		
	2004	2005	2006
Rozpoczęto inwestycje	24,6	22,5	19,8
Kontynuowano inwestycje z poprzednich lat	27,0	29,3	22,5
Kontynuowano inwestycje z poprzednich lat i rozpoczęto nowe	2,6	5,5	7,7
Nie inwestowano i nie kontynuowano	45,8	42,7	48,0
Firma powstała w 2007 r.	–	–	2

Źródło: [Starczewska-Krzysztozek 2007].

W przedsiębiorstwach, które realizowały działania inwestycyjne w latach 2003-2006, inwestowano przede wszystkim: w informatyzację firm, zakup maszyn i urządzeń o podobnych parametrach produkcyjnych, rozwój sieci sprzedaży, poprawę jakości oferowanych usług, zakup nowoczesnych maszyn i urządzeń produkcyjnych. Przedsiębiorcy kupowali również grunty, szkolili pracowników, modernizowali infrastrukturę biurową oraz inwestowali w celu zmniejszenia kosztów prowadzenia działalności. Czynnikiem motywującym do podjęcia wymienionych inwestycji była przede wszystkim chęć podolania wzmożonej konkurencji na rynku unijnym. Wyniki badań przedstawiono w tab. 2.

Jak wynika z badań zaprezentowanych w tab. 2, wyraźnie widać zmianę struktury inwestycji w analizowanym okresie.

W roku 2003 przedsiębiorcy najczęściej inwestowali w komputery i systemy komputerowe, środki transportu oraz używane maszyny i urządzenia produkcyjne. Prawie 60% małych i średnich przedsiębiorców inwestowało w komputery i systemy komputerowe (tab. 2). Te decyzje inwestycyjne przedsiębiorców wydają się uzasadnione, ponieważ ponad 50% z nich w analizowanym okresie nie posiadała systemów komputerowych ani dostępu do Internetu [Internet 1].

Tabela 2. Struktura inwestycji w polskim sektorze MŚP w latach 2003-2006

Rodzaj inwestycji	Odsetek firm (w %)			
	2003	2004	2005	2006
Zakup maszyn i urządzeń ze względu na nową technologię	–	–	32,0	29,3
Wprowadzenie nowych produktów i usług	–	–	30,1	24,3
Zakup maszyn i urządzeń o podobnych parametrach w celu zwiększenia produkcji	42	44	28,1	34,3
Używane maszyny i urządzenia	23,5	–	–	–
Wymiana starych maszyn na nowe o podobnych parametrach i wydajności do dotychczasowych	–	–	27,9	20,1
Modernizacja środków transportu	41,5	8,1	27,9	23,6
Poprawa jakości oferowanych dóbr/usług	–	13,9	25,9	30,6
Budowa/zakup budynków/magazynów/hal produkcyjnych	24,5	–	22,4	18,4
Rozwój sieci sprzedaży	–	4,3	21,2	10,7
Informatyzacja firm	59	7,6	20,5	14,6
Modernizacja infrastruktury biurowej	–	3,0	14,9	–
Szkolenie pracowników	–	0,9	11,1	–
Zmniejszenie kosztów prowadzenia działalności	–	4,3	10,2	–
Zakup gruntów	–	–	9,1	–
Badania i rozwój	–	0,0	3,7	6,9
Modernizacja systemu zarządzania	–	0,1	2,3	–
Działania na rzecz ochrony środowiska	–	0,0	1,9	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów: [Raport... 2004; 2005; 2006; Starczewska-Krzysztożek 2007].

Rok 2005 można uznać za przełomowy, ponieważ przedsiębiorcy zaczęli inwestować w maszyny i urządzenia produkcyjne ze względu na nowe technologie. Kupowali także nowe maszyny i urządzenia w celu zwiększenia mocy produkcyjnych oraz z myślą o wprowadzaniu nowych produktów lub usług na rynek. Ponadto zaczęto inwestować w badania i rozwój (3,7%), podczas gdy rok wcześniej tego typu inwestycji nie realizowano. Nakłady na B+R nie są, i zapewne nie będą, głównym kierunkiem inwestycji w sektorze MŚP, choćby ze względu na małą skalę produkcji i duże koszty prowadzenia takich badań. Przedsiębiorcy zaczęli także zwiększać nakłady na ochronę środowiska, co może być istotnym elementem budowania pozycji konkurencyjnej na rynku UE.

Jednak prawie połowa przedsiębiorców nie realizowała w latach 2004-2006 żadnych działań inwestycyjnych, podając jako główną przyczynę słabą koniunkturę na rynku (42%), dużą niestabilność warunków gospodarowania rozumianą jako często zmieniające się przepisy (37,5%), brak popytu na polskim rynku (29%) oraz

brak dostępu do kapitału na inwestycje (12%). Przedsiębiorcy oczekiwali również na lepszy dostęp do funduszy unijnych [Raport... 2006].

Jedną z barier inwestycyjnych polskich małych i średnich przedsiębiorstw jest ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Przedsiębiorstwa z sektora MŚP w znacznie większym stopniu niż przedsiębiorstwa duże korzystają przy finansowaniu inwestycji z wewnętrznych źródeł finansowania.

Analizując źródła finansowania polskich przedsiębiorstw z sektora MŚP w latach 1999-2006, można zauważyć, że działalność inwestycyjną finansowano głównie z kapitałów własnych, wspomagając się kredytem bankowym i leasingiem (tab. 3).

Tabela 3. Odsetek przedsiębiorstw korzystających z poszczególnych źródeł finansowania inwestycji w latach 1999-2006

Wyszczególnienie	Odsetek przedsiębiorstw			
	1999-2000	2004	2005	2006
Kapitał własny	76	86	37,2	54,4
Zysk zatrzymany	–	–	31,9	18,7
Kredyt bankowy	38	14,2	16,6	12,7
Leasing	24	12,6	10,5	9,0
Fundusze unijne	–	4,6	1,4	1,9
Inne	–	–	2,0	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Duda 2001; Raport... 2005; 2006].

Jak wynika z danych zaprezentowanych w tab. 3, w ciągu całego analizowanego okresu polskie MŚP w głównej mierze finansowały inwestycje z kapitałów własnych. Drugim źródłem pod względem liczby korzystających firm był kredyt bankowy. Jednak można zauważyć spadek liczby przedsiębiorstw korzystających z tego źródła. W 2000 r. kredyt bankowy na działalność inwestycyjną pozyskało 38% respondentów, a w roku 2006 niewiele ponad 12%. Przedsiębiorcy narzekają na wysokie stopy procentowe, utrudnione procedury bankowe oraz brak wystarczających zabezpieczeń. Kolejnym źródłem finansowania inwestycji w badanym okresie był leasing. Ze względu na trudności z pozyskaniem kapitału na działalność inwestycyjną z innych zewnętrznych źródeł, w tym również kredytu bankowego, przedsiębiorcy korzystali właśnie z leasingu. Jednak i w tym przypadku można zaobserwować spadek liczby przedsiębiorców, którzy finansują inwestycje z wykorzystaniem tego źródła. Od 2004 r. przedsiębiorcy zaczęli pozyskiwać środki z funduszy unijnych, choć jak dotychczas jest to niewielki odsetek, głównie ze względu na trudności natury formalnej.

W roku 2006 ponad 60% przedsiębiorców zadeklarowało brak zadłużenia. Ci, którzy finansowali inwestycje z wykorzystaniem kapitałów obcych, wskazali, że

stan ich zadłużenia stanowił w większości przypadków mniej niż 10% aktywów. Wyniki badań przedstawiono w tab. 4.

Tabela 4. Struktura zadłużenia polskiego sektora MŚP

Wyszczególnienie	Odsetek przedsiębiorstw	
	2005	2006
Brak zadłużenia	2,4	64,2
Zobowiązania do 10% aktywów	55,0	16,3
Zobowiązania 10-20% aktywów	21,9	10,7
Zobowiązania 21-50% aktywów	14,6	5,6
Zobowiązania 51-80% aktywów	2,6	1,5
Zobowiązania powyżej 80% aktywów	1,0	0,7
Trudno powiedzieć	2,5	1,0

Źródło: [Starczewska-Krzysztozek 2007].

Struktura finansowania działalności inwestycyjnej zaprezentowana w tab. 4 nie pozwala przedsiębiorcom z polskiego sektora MŚP na korzystanie z dźwigni finansowej, a tym samym na zwiększenie możliwości inwestycyjnych. Małe i średnie przedsiębiorstwa finansują inwestycje głównie z kapitałów własnych i z zysku zatrzymanego (tab. 3). W analizowanym okresie zmalał odsetek przedsiębiorców korzystających z kredytów bankowych. Większość respondentów stwierdziła, że ma możliwość pozyskania kredytu bankowego, jednak nie planuje inwestycji (tab. 5).

Tabela 5. Możliwość zwiększenia zadłużenia w polskim sektorze MŚP

Możliwość zaciągnięcia kredytu bankowego	Odsetek przedsiębiorstw
Ma i planuje kredyt	12,6
Ma możliwość, ale nie planuje inwestycji	49,2
Planuje inwestycje, ma możliwość, ale nie planuje kredytu	19,6
Brak możliwości zaciągnięcia kredytu – trudności ze spłatą zobowiązań	9,1
Nie ma możliwości zaciągnięcia kredytu, bo nie ma zabezpieczeń	35
Nie ma, bo formalności w banku są zbyt uciążliwe	1,7
Nie ma, bo banki nie chcą udzielać kredytów MŚP	4,0
Trudno powiedzieć	0,5

Źródło: [Starczewska-Krzysztozek 2007].

Z danych zaprezentowanych w tab. 5 wynika, że 49,2% małych i średnich firm ma możliwość zaciągnięcia kredytu bankowego, ale mniej niż 20% planuje z tego

źródła skorzystać. Wśród tych przedsiębiorców, którzy w swojej opinii nie mają możliwości pozyskania kredytu bankowego, prawie połowa (9,1%) wskazała, że miałyby trudności z jego spłatą. Jednak główną barierą w pozyskaniu kredytu bankowego jest wysokość wymaganych zabezpieczeń, wysokość oprocentowania kredytów oraz niechęć banków do ich udzielania dla MŚP ze względu na wyższe ryzyko tego sektora (tab. 6).

Tabela 6. Bariery pozyskania kredytu bankowego dla sektora MŚP

Bariery pozyskania kredytu	Odsetek przedsiębiorstw
Wysokość wymaganych zabezpieczeń	24,6
Wysokość oprocentowania	22,4
Niechęć banków (duże ryzyko)	20,4
Brak atrakcyjnej oferty dla MŚP	6,9
Wysokość prowizji	5,0
Biurokracja związana z aplikowaniem o kredyt	4,7
Małe znaczenie dotychczasowej historii kredytowej	1,5
Brak indywidualnego podejścia do klienta	1,1
Koszt przygotowania wniosku kredytowego	0,3

Źródło: [Starczewska-Krzysztosek 2007].

Jak wykazano w tab. 6, takie bariery, jak: brak atrakcyjnej oferty dla MŚP, wysokość prowizji, biurokracja czy koszt przygotowania wniosku kredytowego mają mniejsze znaczenie w procesie podejmowania przez przedsiębiorców decyzji o pozyskaniu kredytu bankowego na prowadzenie działalności inwestycyjnej. Duża część barier utrudniających dostęp polskiego sektora MŚP do kapitału zewnętrznego związana jest z wyższym ryzykiem udzielania kredytów bankowych w tym sektorze. Jak podał GUS, 60% przedsiębiorstw powstałych w 2006 r. nie podjęła działalności w roku 2007. Ponadto 75% funkcjonuje krócej niż 3 lata, stąd też wymagania banków w zakresie wymaganej historii kredytowej.

3. Działalność inwestycyjna małopolskich przedsiębiorstw z sektora MŚP

Polscy przedsiębiorcy coraz częściej aplikują o środki z funduszy strukturalnych. Dlatego też w tej części artykułu zostaną zaprezentowane badania przeprowadzone wśród podmiotów uczestniczących w projekcie „Mała przedsiębiorczość szansą pracowników przemysłów restrukturyzowanych” realizowanego w ramach priorytetu 2 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – działanie 2.5. Uczestnicy projektu mogli liczyć na pomoc doradczo-szkoleniową, a także finansową. Z dotacji pokrywanych było 75% kosztów kwalifikowanych inwestycji, a pozostawione

stałe 25% stanowiły środki beneficjenta. Projekt był realizowany w dwóch etapach: pierwszy (w 2006 r.) objął 65 osób, drugi zaś był realizowany w roku 2007 i uczestniczyło w nim 57 osób.

Na zakończenie projektu, w czerwcu 2008 r., wśród uczestników programu przeprowadzono badania ankietowe, z których wynika, że przedsiębiorcy inwestowali przede wszystkim w: informatyzację firm, maszyny i urządzenia produkcyjne, a także w badania nad nowym produktem. Wyniki badań przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Inwestycje realizowane przez małopolskie MŚP

Wyszczególnienie	Odsetek przedsiębiorców (w %)		
	2006	2007	2008
Nowe technologie (nie starsze niż 3 lata)	0	0	0
Maszyny, urządzenia produkcyjne o podobnych parametrach	14	7	14
Maszyny i urządzenia ze względu na nową technologię	0	29	14
Licencje, patenty	7	0	0
Ochrona środowiska	0	7	0
Badania nad nowym produktem	14	21	14
Poprawa jakości oferowanych dóbr	7	14	14
Informatyzacja firmy	29	21	14
Dostęp do Internetu	36	21	36
Modernizacja infrastruktury biurowej	14	21	21
Wprowadzanie nowych produktów na rynek	21	29	36

Źródło: badania własne.

W analizowanym okresie ankietowani przedsiębiorcy finansowali inwestycje przede wszystkim z kapitałów własnych oraz, ze względu na specyfikę badanej grupy, z funduszy strukturalnych pochodzących z opisanego powyżej programu. Część z nich korzystała także z kredytów bankowych. Wyniki badań przedstawiono w tab. 8.

Tabela 8. Źródła finansowania inwestycji w sektorze MŚP w latach 2006-2008

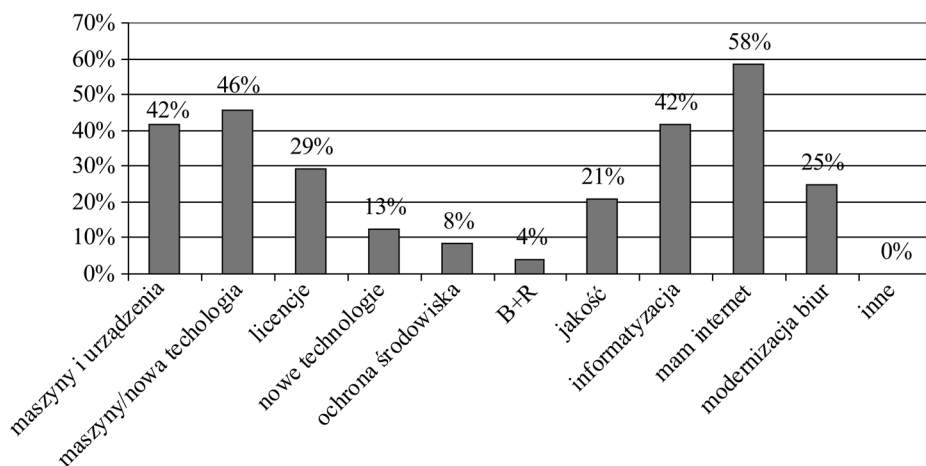
Wyszczególnienie	Odsetek firm (w %)		
	2006	2007	2008
Kapitały własne	57	71	57
Emisja akcji	0	0	0
Zysk zatrzymany	0	0	0
Kredyt bankowy	21	21	7
Leasing	0	14	7
Fundusze UE	50	29	43
Venture capital	0	0	0

Źródło: badania własne.

Jak wynika z badań zaprezentowanych w tab. 8, w całym analizowanym okresie przedsiębiorcy wykorzystywali przy inwestycjach kapitał własny, a z tego względu, że są to przedsiębiorcy, którzy starali się o dofinansowanie z funduszy unijnych, korzystali również z tych właśnie środków. Dane zaprezentowane w tab. 8 pokazują także, iż z kredytów bankowych korzystał niewielki odsetek respondentów. W latach 2006-2007 korzystało z tego źródła 21%, a w roku 2008 tylko 7% respondentów. Przedsiębiorcy wskazali również, że główną barierą pozyskania kredytów bankowych jest ich wysokie oprocentowanie (43%). Spory odsetek badanych przedsiębiorców nie miał płynności finansowej (36%), głównie ze względu na krótki okres funkcjonowania na rynku. 14% respondentów stwierdziło, że pozyskanie kredytu bankowego jest w ich przypadku utrudnione ze względu na skomplikowane procedury bankowe oraz długi czas oczekiwania na decyzję o przyznaniu kredytu.

We wrześniu 2007 r. wśród mikroprzedsiębiorców prowadzących działalność w Małopolsce i starających się o dofinansowanie w ramach ZPO „Innowacyjna Gospodarka” przeprowadzono badania. Zostało nimi objętych 30 przedsiębiorców; wśród ankietowanych dominowały przedsiębiorstwa mające jednego właściciela (83%).

Z przeprowadzonych analiz wynika, że przedsiębiorcy inwestowali przede wszystkim w maszyny i urządzenia ze względu na nową technologię (46%), w informatyzację firmy, choć prawie 60% już w chwili prowadzenia badania posiadało dostęp do Internetu. Prawie 30% zakupiło licencje, 21% dokonało inwestycji ze względu na podniesienie poziomu jakości oferowanych produktów. Niewielki odsetek podjął inwestycje w zakresie B+R. Dokładne wyniki badań przedstawiono na rys. 1.

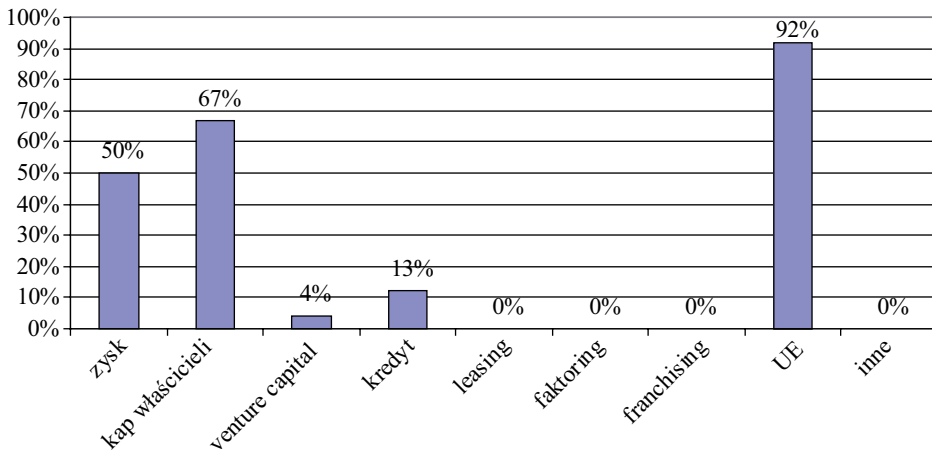


Rys. 1. Inwestycje realizowane w małopolskim sektorze przedsiębiorstw mikro

Źródło: badania własne.

Jak przedstawiono na rys. 1, przedsiębiorcy inwestowali przede wszystkim w nowe technologie, licencje lub patenty. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że rozpoczęli również inwestycje związane z ochroną środowiska, co w dużej mierze jest wywołane wymogami rynku unijnego, oraz w szeroko rozumiane badania rynkowe.

Jednak nadal głównym źródłem finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych okazał się kapitał własny. W tym przypadku, ze względu na specyfikę badanej grupy, przedsiębiorcy korzystali także ze środków unijnych. Niestety niewielki odsetek respondentów korzystał z kredytów bankowych (13%) z powodu trudności w jego pozyskaniu. Wyniki badań przedstawiono na rys. 2.



Rys. 2. Źródła finansowania inwestycji w małopolskim sektorze przedsiębiorstw mikro

Źródło: badania własne.

Jak wynika z rys. 2, takie źródła finansowania inwestycji, jak: leasing, factoring i franchising, nie były wykorzystywane w ogóle. W odniesieniu do factoringu i franchisingu ankietowani przedsiębiorcy stwierdzili, że te terminy są im obce.

Jako główne bariery ograniczające realizowanie inwestycji o charakterze innowacyjnym przedsiębiorcy podali: procedury administracyjne (67%), utrudniony dostęp do kredytów bankowych (56%), nieelastyczne prawo pracy (54%), wysokość podatków (54%), a także zatory płatnicze powstające na skutek wydłużających się terminów płatniczych.

4. Wnioski

Inwestycje, szczególnie te o charakterze innowacyjnym, są istotnym elementem decydującym o rozwoju i poziomie konkurencyjności przedsiębiorstwa na rynku.

Jednak od 2004 r. maleje liczba podmiotów realizujących inwestycje. Jak wynika z zaprezentowanych rezultatów badań, za główne przyczyny braku inwestycji przedsiębiorcy uznali: słabą koniunkturę gospodarczą, niewykorzystane zasoby techniczne, słaby popyt na rynku polskim i unijnym oraz ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł kapitału. W latach 1999-2006 polscy przedsiębiorcy z sektora MŚP działalność inwestycyjną finansowali głównie z kapitałów własnych. W roku 2006 ponad 60% respondentów zadeklarowało brak zadłużenia.

Drugim źródłem finansowania inwestycji w analizowanym okresie był kredyt bankowy. Jednak liczba przedsiębiorstw korzystających z tego źródła z każdym rokiem maleje, głównie za sprawą wysokich stóp procentowych oraz wysokości zabezpieczeń wymaganych przez banki. Jednocześnie prawie połowa respondentów stwierdziła, że w ich opinii ma możliwość pozyskania kredytu bankowego, ale nie planuje inwestycji, dlatego też nie ubiega się o niego (tab. 5). Ze względu na ograniczone możliwości pozyskania kapitałów ze źródeł zewnętrznych przedsiębiorcy finansowali inwestycje leasingiem. W tym przypadku również maleje liczba podmiotów korzystających z tego źródła.

Od 2004 r. przedsiębiorcy zaczęli, choć w niewielkim stopniu, pozyskiwać środki z funduszy strukturalnych.

W latach 2003-2006 wyraźnie widać zmianę struktury inwestycji w polskim sektorze MŚP. Za rok przełomowy można uznać 2005, kiedy to przedsiębiorcy zaczęli inwestować w nowoczesne maszyny, urządzenia produkcyjne oraz w nowe technologie (tab. 2). Jako główną przyczynę zmiany profilu inwestycji podali obawy przed utrzymaniem swojej pozycji konkurencyjnej na wspólnym rynku unijnym.

Z badań przeprowadzonych w grupie przedsiębiorców starających się o pozyskanie kapitału w ramach funduszy strukturalnych wynika, że inwestowano przede wszystkim w: nowoczesne maszyny i urządzenia produkcyjne, nowe technologie, patenty i informatyzację firm. Ze względu na specyfikę badanej grupy inwestycje finansowano z: kapitałów własnych i funduszy UE. Jednak podobnie jak w przypadku przedsiębiorstw nieuczestniczących w programach unijnych przedsiębiorcy mieli problemy z pozyskaniem kredytów bankowych. Można zatem postawić tezę, że uruchomienie programów unijnych, w tym Programu „Innowacyjna Gospodarka”, w ramach którego przedsiębiorcy mogą pozyskać dofinansowanie tylko na inwestycje o szeroko rozumianym charakterze innowacyjnym, mogło skłonić ich do zmiany profilu inwestycji, na co może wskazywać przeprowadzona w niniejszym artykule analiza struktury inwestycji w grupie przedsiębiorców.

Literatura

Duda J., *Źródła finansowania rozwoju sektora MŚP w Polsce i w Niemczech – na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych*, II Sympozjum Instytutu Ekonomii i Zarządzania, Politechnika Świętokrzyska, 2001.

Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2005 roku, GUS, Warszawa 2007.

Przedsiębiorczość w Polsce 2007, MG 2007, s. 31

Raport z badań „Konkurencyjność polskich MŚP w przededniu przystąpienia do UE”, PARP, Warszawa, 2004.

Raport z badań „Monitoring kondycji sektora MŚP 2006”, PKPP Lewiatan, 2006.

Raport z badań „Konkurencyjność sektora MŚP”, PKPP Lewiatan, 2005.

Starczewska-Krzysztozek M., *Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, [w:] Raport z badań „Monitoring kondycji sektora MŚP”, PKPP Lewiatan, 2007.

Źródła internetowe

[1] www.parp.gov.pl.

INVESTMENT DECISIONS OF POLISH ENTERPRISES FROM SME SECTOR

Summary

Small and medium enterprises constitute 99.9% of the total enterprises registered in Poland. However, the expenditures on investments in those enterprises do not match the share of that sector in the overall number of economic entities. Despite of economic development in latest period, incomes in SME sector have decreased significantly, what has been reflected in the investment decisions of entrepreneurs from this sector. More than half of them did not undertake or did not continue any investment activities. In the group of enterprises realizing investments, throughout the years 2003-2006, significant changes in the structure of investments realized can be observed. As it was given by the entrepreneurs, changes in the investment decisions have been mainly caused by their concern for keeping their positions in the common EU market.